

Sundbyberg 2023-06-22

Diarienummer: S20323/00244

Vår referens: Agneta Söder
agneta.soder@funktionsratt.se

Mottagare:
Socialdepartementet
Enheten för socialtjänst och
funktionshinderpolitik
Jessica Gozzi

Remissvar En uppväxt fri från våld – En nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn (SOU 2022:70)

Funktionsrätt Sverige

Funktionsrätt Sverige är en samarbetsorganisation för 52 funktionsrättsförbund som tillsammans representerar drygt 400 000 medlemmar. Vårt arbete grundar sig på mänskliga rättigheter när vi driver medlemmarnas funktionsrätt – rätten att fungera i samhällslivets alla delar på lika villkor. Vårt mål är ett samhälle för alla.

Sammanfattning

Funktionsrätt Sverige tillstyrker utredningens ambitiösa förslag.

Det är särskilt glädjande att utredningen lyfter:

- Att ett intersektionellt perspektiv är utgångspunkten för strategin och att det är barnets bästa som står i fokus.
- Ett ökat fokus på främjande och förebyggande hälsovårdsinsatser. Vi vill därför erinra regeringen om att fatta beslut om ett nationellt hälsovårdsprogram för barn och unga 0-20 år.
- Att arbetet för att förebygga våld i samhällets vård behöver fortsätta och intensifieras. Regeringen måste skyndsamt agera.

Vi uppmanar också regeringen att förbjuda avskiljning och bältning inom tvångsvården.

- Att barns rättigheter i brottmålsprocessen ska tillgodoses.
- Att det är centralt med uppföljning, statistik och forskning för att strategin ska bli relevant.

Funktionsrätt Sveriges synpunkter på utredningens förslag

Utredningen föreslår en nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn med den övergripande målsättningen att varje barn ska ha en uppväxt fri från våld. Strategins utgångspunkter är att allt våld ska förebyggas; att allt våld ska synliggöras och inget våld kan accepteras. Barnets rättigheter är inte förhandlingsbara och barn behöver ses som både kompetenta och särskilt skyddsvärda. Utifrån detta har man tagit fram fem övergripande mål:

1. Våld mot barn ska förebyggas.
2. Barns våldsutsatthet ska upptäckas.
3. Barn ska få skydd och stöd samt den behandling de har rätt till.
4. Barns rättigheter i brottmålsprocessen ska tillgodoses.
5. Kunskaps- och metodutveckling ska stärkas.

Därtill lämnas förslag på prioriterade insatsområden och åtgärder.

Funktionsrätt Sverige ställer sig bakom utredningens ambitiösa förslag.

Vi lämnar här synpunkter på insatser som vi anser särskilt viktiga och uttrycker även någon farhåga.

14 En nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn

14.2.3 Barnets rättigheter är inte förhandlingsbara

14.4.2 Flera olika perspektiv behöver beaktas

Funktionsrätt Sverige är särskilt nöjda med att utredningen lyfter att barnet precis som vuxna har rättigheter men utöver det specifika rättigheter, och att rättighetsperspektivet är själva utgångspunkten för allt arbete inom ramen för strategin. Vidare lyfts ett intersektionellt perspektiv in: utöver barnrättsperspektivet behöver

man i strategiarbetet beakta jämställdhets-, jämlikhets-, ungdoms-, funktionshinders-, och ett hbtqi-perspektiv, vilket är mycket positivt.

15 Prioriterade insatsområden och åtgärder

15.1.1 Förstärkt fokus på främjande och förebyggande arbete

Det är positivt att utredningen lyfter fram kopplingen till hälsofrämjande insatser till barn och unga. Särskilt viktigt menar vi är att gå vidare med förslaget om **ett nationellt hälsovårdsprogram för barn och unga 0-20 år enligt betänkandet Börja med barnen!**¹, vars förslag vi tillstyrkt i remissvar.² Vi delar Socialstyrelsens bedömning i den förstudie de tagit fram, att ett sådant hälsoprogram kan bidra till de jämställdhetspolitiska målen om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Dessutom delar vi utredningens syn att programmet kan bidra till att uppnå målen i en nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn. Funktionsrätt Sverige tillskrev barnminister Camilla Waltersson Grönvall tidigare i år med önskemål om att regeringen tar förslaget om ett nationellt hälsovårdsprogram för barn och unga vidare till beslut.³

15.1.5 Särskilda insatser ska vidtas för att skapa trygghet och förebygga våld i miljöer där barn vistas

Vi delar utredningens bedömning att **arbetet för att förebygga våld i samhällets vård behöver fortsätta och intensifieras**. Det är helt vitalt att omgående få till stånd våldsfria miljöer inom framför allt SiS. Unga flickor med funktionsnedsättning är särskilt drabbade av övervåld inom SiS, något flera rapporter vittnat om, och vi anser att det är fullständigt oacceptabelt.⁴ **Vi uppmanar därför igen**

¹ <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2021/10/sou-202178/>

² Funktionsrätt Sveriges remissvar rörande Börja med barnen!
<https://funktionsratt.se/wp-content/uploads/2021/07/Funktionsratt-Sverige-remissvar-Borja-med-barnen-SOU-2021-34-c.pdf>

³ Funktionsrätt Sveriges skrivelse till barnminister Camilla Waltersson Grönvall rörande ett nytt hälsoprogram för barn och unga:
<https://funktionsratt.se/funktionsratt-ratten-att-fungera-i-samhallet-pa-lika-villkor/skrivelser-2018/skrivelser-2023/>

⁴ Barnrättsbyrån, 2021, " ... och jag kunde inte andas" – en granskning av våld mot barn på de statliga ungdomshemmen:
<https://barnrattsbyran.se/app/uploads/2021/10/SiS-rapport-uppslag-1-1-1.pdf>

regeringen att skyndsamt vidta fungerande åtgärder för att våldet helt ska upphöra. Det finns inte tid att invänta ytterligare utredning eller vänta in budgetsättning – som samhälle måste vi agera nu. Vi instämmer även i det utredningen säger om att åtgärder omgående måste vidtas för att **avskiljning och bältning på institutioner för barn förbjuds** i enlighet med rekommendationer från bland annat FN:s barnrättskommitté.

15.4 Barns rättigheter i brottmålsprocessen ska tillgodoses

Det är synnerligen angeläget att barnets rättigheter tillgodoses genom en brottmålsprocess. Vi instämmer helt i det utredningen föreslår: att barnet ska få individanpassad information vilket också rimmar med Funktionsrättskonventionen artikel 7. Vidare är det självklart med ett gott bemötande gentemot barnet samt att särskild kompetens inom rättsväsendet ska finnas i synnerhet när det gäller kunskap om barn med funktionsnedsättning. Att barn ska erbjudas stöd är självklart och även det samstämmigt med intentionen i Funktionsrättskonventionen.

15.4.4 Barn ska erbjudas stöd under och efter brottmålsprocessen

Funktionsrätt Sverige driver kravet på att **alla, även barn, ska ha tillgång till rättvisa**. Vi vet att personer med funktionsnedsättning inte har tillgång till rättssystemet på lika villkor som andra och därmed inte lika möjligheter till en rättvis rättegång.⁵ Av det skälet är vi särskilda glada att utredningen lyfter in vikten av att barnet erbjuds stöd under och efter brottmålsprocessen.

Det är också viktigt att få till stånd oberoende barnombud på nationell nivå men samtidigt är det lika viktigt att barn får ett juridiskt ombud under en brottmålsprocess. Vi ser detta som två olika funktioner. I det här sammanhanget vill vi betona vikten av kompetens om barnets funktionsnedsättning och andra individuella förutsättningar och behov.

Barnrättsbyrån, 2022, Uppföljningsrapport gällande missförhållanden på SiS: <https://barnrattsbyran.se/app/uploads/2021/10/SiS-rapport-uppslag-1-1-1.pdf>
IVO, 2023, Tillsyn av SiS särskilda ungdomshem: <https://www.ivo.se/globalassets/dokument/publicerat/rapporter/rapporter-2023/tillsyn-av-sis-sarskilda-ungdomshem.pdf>

⁵ Funktionsrätt Sveriges rapport Alla ska ha lika tillgång till rättvisa: <https://funktionsratt.se/wp-content/uploads/2022/04/Alla-ska-ha-lika-tillgang-till-rattvisa.pdf>

15.5.2 Uppföljning av våld som drabbar barn ska förbättras

Vi delar utredningens uppfattning att uppföljning och framtagande av relevant statistik är central i en ny nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn, och att det är särskilt viktigt just för barn med förhöjd risk att drabbas av våld. När det gäller personer, och barn, med funktionsnedsättning är statistiken idag antingen ofullständig eller icke-existerande. Statistiken behöver även synliggöra barn med olika funktionsnedsättningar. Insamling av data och statistik måste vara nationellt heltäckande och insamlingen göras systematiskt. Det ska alltså gå att utläsa hur barn med olika funktionsnedsättningar drabbas av våld samt om genomförda åtgärder får önskad effekt. Insamling av statistik rörande personer med funktionsnedsättning åligger staten i enlighet med Funktionsrättskonventionen artikel 31.

15.5.3 Tillgången till kunskap ska öka

Funktionsrätt Sverige delar utredningens förslag att utökade medel till forskning om barn och våld behövs. Här är vi angelägna om att det kommer att utgå forskning som också rör barn med funktionsnedsättning.

Ett sista ord om en farhåga

Som vi tidigare uttryckt ställer vi oss bakom hela utredningens förslag. Det krävs dock mycket från alla aktörer som kommer att få olika roller inom ramen för strategins genomförande på lokal, regional och nationell nivå. Det kräver likaså starka incitament för god samverkan och samordning. Sedan tidigare är det allmänt känt att det oftast är kring samverkan och samordning det brister, oavsett goda intentioner. Det blir således viktigt att se till att resurssätta även dessa delar för att god samverkan och samordning ska komma till stånd.

Med vänlig hälsning

Funktionsrätt Sverige

Nicklas Mårtensson
Ordförande